

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

HE 100/2022 vp. - Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan oleskelulupaan liittyvän toimeentuloedellytyksen poistamista tilanteessa, jossa Suomessa oleva alaikäinen perheenkokoaja on jo saanut pakolaisaseman (kansainvälistä suojelua), ja hänen ulkomailla oleskeleva perheenjäsenensä hakee perheenjäsenyyteen perustuvaa oleskelulupaa Suomeen ulkomaalaislain 114 §:n perusteella.

Oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin (laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja sairausvakuutuslaki) edellyttää:

- 1) Vakinaista Suomessa asumista tai työskentelyä, ja 2) voimassaolevaa oleskelulupaa, silloin kun lupa vaaditaan henkilön kansalaisuuden vuoksi.

Oikeus perustoimeentulotukeen määräytyy oleskelun luonteen ja tuen tarpeen perusteella. Kela arvioi oleskelun luonteen tapauskohtaisen kokonaisarvion perusteella. Oleskelun luonnetta arvioitaessa huomioidaan esimerkiksi maahantulotarkoitus ja oleskelun pituus sekä tosiasialliset edellytykset maassaoloon jatkossa, asuminen, perhesiteet sekä mahdollinen opiskelu tai työskentely. Oleskelulupa on yksi osatekijä oleskelun kokonaisluonnetta arvioitaessa.

Ensimmäistä oleskelulupaa on pääsääntöisesti haettava ulkomailta käsin ennen Suomeen saapumista. Oleskelulupahakemuksen perhesiteen perusteella panee vireille oleskeluluvan hakijana oleva henkilö, eli Suomessa olevan perheenkokoajan ulkomailla oleskeleva perheenjäsen.

Ulkomailta käsin oleskelulupaa perheenyhdistämisen perusteella hakevat henkilöt täyttävät Suomeen tulosta lukien Kelan sosiaaliturvan edellytykset, kun heillä on Suomeen tullessaan voimassa oleva oleskelulupa, ja muutto Suomeen katsotaan vakinaiseksi. Tällöin tärkein vakinaista Suomeen muuttoa osoittava tekijä on täällä jo vakinaisesti oleskeleva, kansainvälistä suojelua saava perheenkokoaja.

Ulkomaalaislakiin esitetty muutos ei muuttaisi Kelan sosiaaliturvaa koskevan lainsäädännön toimeenpanoa sen jälkeen, kun perheenjäsenelle on myönnetty oleskelulupa ja tämä saapuu Suomeen. Perheenjäsenen ensimmäisen oleskeluluvan esteenä ei Kelan käsityksen mukaan olisi hänen tai perheenkokoajan oletettu turvautuminen Kelan maksamaan perustoimeentulotukeen tai muihin Kelan etuuksiin.